Motion till riksdagen 1986/87:So 212

Göran Ericsson (m)

Yrkesutbildning inom vården av missbrukare

Det faktum att narkotikamissbruket främst drabbar unga och invalidiserar dem både socialt och psykiskt torde knappast vara någon nyhet. Men även alkoholmissbruket och blandmissbruket har ökat i allt lägre åldrar och alkoholskadade personer återfinns stundom nere i högstadieåldrarna. En ökande dödlighet i den tunga missbrukargruppen har medfört att genomsnittsåldern i denna grupp sjunkit.

Den ålderskategori som för dagen är vanligaast ute i behandlingshemmen är människor mellan 20 och 40 år, alltså personer i aktiv ålder. Den låga genomsnittsåldern pekar på att missbruket inletts redan i skolan men också i de åldrar när inträdet i arbetslivet sker. Man har antingen på grund av sitt missbruk inte haft någon möjlighet att komma in i arbetslivet eller av andra skäl än missbruk inte fått arbete och därför stötts ut och flytt in i ett missbruk.

Utslagning och missbruk i dessa tidiga åldrar har i många fall medfört att man inte kunnat tillgodogöra sig elementära kunskaper och på grund därav aldrig kommer att kunna konkurrera om ett arbete. Dessa grupper av missbrukare kommer aldrig, om de inte blir fria från alkohol eller narkotika, att ha möjlighet att få jobb och erfarenhet från arbetslivet.

Rehabiliteringsarbetet är därför inte enbart en fråga om avgiftning och insatser mot själva missbruket. Det gäller också att bygga upp en ny individ, tillföra kunskaper och skapa basen för ett nytt liv i en drogfri tillvaro. Tilltron till rehabiliteringsinsatserna beror till stor del på vilken tillvaro man rehabiliterar till. En rehabilitering till fortsatt ensamhet utanför ett normalt arbetsliv är misslyckad och leder endast fram till nya återfall och ökad missär.

Vårdinnehållet måste ovillkorligen anpassas efter de behov som missbrukarna har och i mindre utsträckning efter de teoretiska visioner som blir resultatet av forskning. Forskningens rön måste sammanflätas med den verklighet som vården står mitt uppe i och får inte bli överordnad de behov som missbrukaren har.

Den hårt och tidigt utslagne missbrukaren har egentligen aldrig varit "inne" i samhället. Han har ständigt varit utanför. Missbrukarens situation består av ett manifest missbruk, en avbruten eller på annat sätt ofullständig grundskoleutbildning, frånvaron av yrkesutbildning och yrkeserfarenhet. Alla dessa problem måste ovillkorligen angripas i behandlingen, inte enbart det ena eller det andra, ty då blir behandlingen bara ett misslyckande.

Ett offensivt vårdprogram måste innehålla alla delar. Här skall avgiftning och behandling för missbruket ske. Här skall bristfällig utbildning repareras och här skall yrkesintroduktionen äga rum.

Kraven på utbildning reses allt starkare från behandlare som ser hur helheten i behandligen brister om man inte kan tillföra utbildning och yrkesintroduktion under behandlingstiden. På en del håll har försök gjorts med yrkesinriktade kurser. Men kostnaderna för lärarmedverkan och material har inte kunnat pressas in under den vårddygnskostnad man haft för den rena vårdinsatsen.

Särskilda bidrag för utbildning har inte kunnat erhållas med hänsyn till att man inte kunnat uppfylla de normer som skolöverstyrelsen haft för yrkesutbildning. Yrkesutbildning på institution för missbrukare måste specialdesignas för missbrukaren. Den kan inte följa de normer som gäller för vanlig yrkesutbildning. Statsbidragsreglerna för sådana utbildningsinsatser måste mjukas upp och kunna utgå till de hem för vård eller boende som har resurser att genomföra utbildningsinsatser.

Vårdhuvudmännens möjligheter att också svara för utbildning av missbrukare är begränsade. Trots att omfattningen av sådan utbildning är liten blir kostnaderna dock så höga att det är troligt att många vårdhuvudmän hellre avstår från institutionell behandling än att man ikläder sig också denna kostnad. Ytterligare medelsanvisning torde inte behövas. Kostnaderna för en statlig bidragsgivning till vårdhuvudmän som väljer placering på hem, där yrkesutbildning förekommer, är så begränsade att deras finansiering täcks av nuvarande anslagsramar.

Hemställan

Med hänvisning till ovanstående hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att särskilt statsbidrag skall utgå till vårdhuvudmän som utför missbrukarvård innehållande yrkesutbildning.

Stockholm den 15 januari 1987

Göran Ericsson (m)